

Invenitur in fluminibus candidus, & rotundus. Huic est in alvo lapis, qui vocatur callimus, nec quicquam tenerius. Hædennus de aquilinis lapidibus Plinius. *Λίθος ἀετίνης* Græcis dictus, lapis Aetites Latinus vocatur: Arabibus, Hager achamach: Italis, pietra d' Aquila.

Nomina.

Λίθος ὀφίτης.

LAPIS OPHITES.

CAP. CXIX.

Ophitæ genera multa: quidam ponderosus, & niger: alter cinereo colore spectatur, punctis distinctus: tertius lineis quibusdam candidis intercinctus est. Omnes alligati contra capitis dolores & serpentium ictus profunt. Feruntur, qui lineas habent, lethargo, & capitis doloribus auxiliari.

¹⁰ Ophitæ lapidis meminit Plinius lib. 36. c. 7. sic inquit. Ex ophite columna, sed parva admodum inveniuntur. Duo ejus genera, molle candidum, nigricans durum. Dicuntur ambo capitis dolores sedare adalligati, & serpentium ictus. Quidam phreneticis, ac lethargicis adalligari jubent candidantem. Contra serpentes autem à quibusdam laudatur, præcipue ex his quem tephriam appellant à colore cineris: hæc Plinius. Verum Ophites marmor, quod vulgò vocamus Serpentinum, porphyritæ ferè lapidis instar durissimus est, colore minime nigricante, nec candido, nec cinereo, ut in suo requirunt Dioscorides, & Plinius, sed viridi saturato, dilutis ejusdem coloris maculis resperso. Ex quo sanè constat antiquorum Ophiten à nostrate maxime fuisse diversum. Ophitæ lapidis vires tradidit Galenus lib. 9. simplicium medicamentorum, ubi sic inquit. Ophites quem vocant lapis ustus extergendi, confringendiq; vim possidet, seu etiam vitrum. Admodum enim & ipsum ex vino albo ac tenui epotum lapides vesicæ comminuit. Verum ipsum in lapidibus quissiam fortè non numeret. Et ²⁰ infra in Faspidis viridis mentione de Ophite ita scribit. Porro lapidem ophiten (depravati sunt Græci codices, qui habent οφαστιν) vir fide dignus re vera juvare morsus à vipera suspensum retulit. Sed ejusmodi facultates extra usum sunt methodo constantem: velut etiam Hieracitis, & Indici, cum profluentem ex hamorrhoidibus sistunt sanguinem. Lapis Græcis *Λίθος ὀφίτης*, Latinus, Lapis ophites: Italis, pietra Serpentina vocatur.

Duo

Ophitæ

lapidis

habet.

Ophites

marmor.

Ophitis

vires ex

Gal.

Nomina.

Λίθοι σὺν τοῖς σπόνγαις.

LAPIDES IN SPONGIIS.

CAP. CXX.

LAPIDES in spongiis inveniuntur, qui vesicæ calculos rumpunt, in vino poti.

³⁰ Lapidem in spongiis reperti, omnibus notissimi sunt: quippe quod rarissima sint spongia, qua hisce lapidibus vacent. Hædennus vires retulit Galenus lib. 9. simplicium medic. his verbis. Lapidem, qui repertiuntur in spongiis, frangendi vim obtinent, non tamen ita validam, ut lapidem in vesicæ comminuant, unde qui id scriptum reliquerunt, mentiti sunt: verum qui in renibus consistunt rumpunt, velut qui ex Cappadocia convehuntur, quos in Argeo nasci ajunt. Solvuntur autem hi in succum colore lacteum: ex quo liquet, quod extenuandi vim obtinent, absq; ut insigniter excalfaciant. *Λίθοι σὺν τοῖς σπόνγαις* Græcè, Lapidem in spongiis reperti dicuntur: Arabicè, Hagar alsefengi: Italicè, Pietre delle spugne.

Lapidū

spongia-

rum vires

ex Gal.

Nomina.

Λιθοκόλλα.

LITHOCOLLA.

CAP. CXXI.

Lithocolla glutinum, quo lapides conjunguntur: conflatur autem ex marmore, lapide Pario, & taurino glutine. Potest candente specillo admotum, incommodos oculis pilos replicare.

⁴⁰ *Λίθος ὀστρακίτης.* LAPIS OSTRACITES. CAP. CXXII.

Ostracites testæ similitudinem habet, crustosus, & in laminas fissilis, quo mulieres ad detrahendos pilos, pro pumice utuntur. Menfes drachmæ pondere potus ex vino sistit. Si quatuor diebus à purificatione bibatur sicilici pondere, foeminis præstat ne concipiant. Cum melle autem impositus, mammarum inflammationes lenit, & nomas cohibet.

⁵⁰ Ostraciten lapidem, quo pumicis vice usa est antiquitas, hæcenus mihi videre non licuit: quanquam reperiri hunc in Hildesheimio circa antrum à nanis appellatum, colore subrubeo, & ostracorum testis similem, libro quinto de natura fossilium scribit Agricola. Ejus vires tradidit Galenus lib. 9. simplicium medicamentorum, sic inquit: Porro ostraciten vocatum lapidem prædicare quosdam audio, quasi desiccandi valenter facultatem obtineat, temperatam ex adstrictione & acrimonia, velut & Geoden nomine, pupillas expurgare, & uberum testiumq; phlegmonas sanare, ex aqua videlicet inunctum. Lapis Latinus ostracites Græcis *Λίθος ὀστρακίτης* dicitur: Italis, Pietra ostracite.

Ostracite

lapidis

confid. &

vires.

Nomina.

Σμύρις λίθος.

SMYRIS LAPIS.

CAP. CXXIII.

Smyris lapis est quo annularii sculptores lapides expurgant, ad erodendum, & urendum utilis: gingivis, quas humor vexat, prodest: dentifricio commendatur.

Ἀμμοσ αἰγιαλῆτις.

ARENA LITORALIS.

CAP. CXXIV.

⁶⁰ Arena è litoribus sole fervefacta, hydropicorum tumores exugit, si capite tenus in ea obruantur. Torreretur ad ariolos foras, pro milio aut sale.

Smyris vulgè nobis Smeriglio, notissimus est lapis, præsertim quod ejus pulvere expoliantur gemmæ, & armorum omne genus. Vitrum quoq; Smyride lapide finditur, quemadmodum & adamante tanta inest ei durities. Hujus vires Galenus lib. 9. simplicium medicamentorum, his verbis describuntur. Sed & Smyris vocata, quod multum abstergentem habeat facultatem, clarum est vel ex eo quod dactylioglyphi hoc est, qui anulos exculpunt, eum in usum illo utantur. Quin etiam quod dentes puros efficiat, experti sumus. Lapis, qui Græcis *Λίθος σμύρης*, Latinus lapis Smyris appellatur: Italis, Smeriglio, Quæ verò Latinus Arena litoralis, Græcis *Ἀμμοσ αἰγιαλῆτις*: Italis, Arena marina dicitur.

Smyridis

confid. &

vires ex

Gal.

Nomina.

M m m 4

Ἀμμοσ αἰγιαλῆτις.

Ἀνὴρ νάξια.

LAPIS NAXIUS.

CAP. CXXV.

ECote Naxia, quod exacuendo ferro deteritur, illitum alopecias ad pilum reducit: virginum mammas cohibet, nec increfcere patitur. Potum ex aceto lienem absumit, & comitialibus prodest.

Ἀλδὸ γεόδες.

LAPIS GEODES.

CAP. CXXVI.

Geodes lapis adstringit, fccat, caligines oculorum discutit. Illitus autem ex aqua, testium mammarumque inflammationes sedat.

Naxos
est Cote
appella-
tum.
Naxii vi-
res ex
Gal.
Nomina.

Naxium lapidem nullis prorsus notis descripsit Dioscorides, sed illum legitimum esse censeo, quo passim utimur ad cul-
tellos acuendos, & fanarias falces, nobis vulgò Cote appellatum. Geodem autem, cum ita a terra denominatum esse
putem, me sapius vidisse crediderim, cum in Bohemia, Misnia & Saxonia lapis quidam subrotundus, colore ferrugineo re-
periatur, qui flavam terram non modicam intra se concludit. Naxius autem, Galeni testimonio, non solum virginibus
mammarum incrementum prohibet: sed & pueris testes crescere non patitur, tanquam videlicet particeps facultatis re-
frigeratoria. Lapis, qui ἄνδρῶν νάξια, Græcu, Latinus lapis Naxius, ut etiam Itali pietra Naxia nominatur. Qui verò ἁλδὸ
γεόδες Græcè, Lapis Geodes Latine, pietra Geode Italicè dicitur.

Ἡ ὅλη γῆ.

TERRA OMNIS.

CAP. CXXVII.

Omnis terra, ad medendi usum recepta, summam & primam vim habet refrigerandi, meatusque ob-
ducendi, occludendi que: sed specie distat, cum alia adjunctis quibusdam ad alia sit utilis.

Ἡ ἐρετρία.

TERRA ERETRIA.

CAP. CXXVIII.

Eretriades due sunt, una vehementer alba est, altera cinericia. Optima habetur ad cinereum colorem
vergens, per quam mollis: quæ si per æramenta tractim ducatur, lineam violaceam refert. Lavatur,
ut cerussa, aut hunc in modum. Teritur seorsum, cum aqua, & ubi pessum ierit, humor leviter excolatur:
siccata folibus, iterum teritur interdum, adjecta aqua, ut vespere confidat: antelucanis colo excernitur, &
demum in sole trita, si fieri potest, digeritur in pastillos. Quod si tosta desideretur, pastilli magnitudine
ciceris in fictile perforatum conjiciuntur, oreque vasis diligenter obturato, supra carbonem candentes
continenter folibus perflantur: ubi verò cinis in favillas se convertit, aut æreum colorem contraxit,
exempti reconduntur. Vim habet adstringentem, & refrigeratorem, leviter mollientem: cava explet, &
sanguinolenta conglutinat.

Ἡ σαμία.

TERRA SAMIA.

CAP. CXXIX.

Samia præfertur candida, levis, tangenti linguæ glutinis modo adhærescens, mollis, succosa, friabi-
lis: cujusmodi est, quam aliqui collyrion vocant. Duæ enim species ejus: unam antè diximus: altera
alter appellatur, crustacea, & cotis modo prædensa. Uritur, ac lavatur, ut eretria, vimque consimilem ha-
bet. Sanguinis rejectiones sistit: sceminis fluxione vulvæ laborantibus, cum flore sylvestris punice da-
tur. Testium, & mammarum inflammationes, illita ex rosaceo, & aqua, refrigerat: sudores arcet: contra
serpentium morsus, & venena pota ex aqua auxiliatur.

Ἀλδὸ σάμιος.

LAPIS SAMIUS.

CAP. CXXX.

Samius lapis in Samia terra invenitur, quo aurifices utuntur poliendo auro, ut resplendeat. Probatum
scandore, & duritia. Vis ei adstrictoria, & refrigerans: prodest stomachicis potus: sensus hebetat: ve-
rum ad fluxiones oculorum, & ulcera, cum lacte efficax est. Partus, ut tradunt, adligatus accelerat, &
conceptus sceminarum custodit.

Terra Sa-
mie co-
sideratio.
Aster.

Talcum
non esse
Samium.

Petra S.
Paul.

Terra, quam Samiam vocant, an ex Samo deferatur in Italiam, non equidem affirmarem, nisi legitimam vidiissem.
Hanc primum mihi misit eruditissimus medicus, & simplicium indagator non postremus Alphonsus Pantius Ferra-
riensis. Hæc enim cum frangitur radiantes quasi stellæ ostendit, unde illi Asteris nomen. Præstitit Samia terra maximum
in medicina usum Galeni tempore, qui ea, quæ aster appellatur, tanquam præstantiore semper usus est: hic tamen Diosco-
ridi præfertur illa, quam aliqui collyrion vocant. Sunt qui putent Samium aster illum esse lapidem, quem seplasia Tal-
cum nominant. Sed h, meo quidem judicio, hallucinantur: quandoquidem Talcus lingua contactu nunquam glutinis mo-
do adhæret, attritu contumax est, nec cotis instar prædurus visitur. Adde quod Talcus non sit crustosus, sed squamosus,
translucidus, ut vitrum, ac levis: & quod non nisi magno labore, & diutino igne comburi possit: nec id quidem per se fieri
potest, nisi quibusdam admixtis, quod tamen Samio asteri non evenit, ut pote qui facile teste Dioscoride, Eretria terra mo-
do comburatur. Ad hæc sciant Medici Talcum ebibitum strangulare non secus ac gypsum: cum tamen Samius aster per-
inde atq; Lemnia terra, contra venena, & venenosorum serpentium ictus maxime auxiliatur, & ut illa labiis & lingua
inhæreat. Id quod aliquando animum traxit ad credendum, eam terram vel Samiam, vel Samia similem esse, quam ma-
gnificiunt circulatores, qui serpentes circumferunt, à Melita insula allatam: quamq; vulgò vocant Pietra di san Paolo.
Siquidem hæc colore candida spectatur, lingua tangenti pertinaciter adhærescit, mollis est, & succosa facileq; friabilis: &
adversus venena, & serpentium ictus Lemnia vicem explet. Caterum neq; illud ausim asserere, quod lapidem Samium
vocatum ad nos convehant mercatores, quo aurifices aurum, & argentum antiquitus poliebant: etsi hunc quoq; in Ger-
mania reperiri scribat Agricola. Terra Samia sic Latinè, atq; Itali, ut ἡ σάμια Græcè appellatur. Lapis verò ἁλδὸ σά-
μιος Græcè, Lapis Samius Latine, & Pietra Samia Italicè nominatur.

Ἡ χία